

Opettajien materiaalipaketti omatoimivierailua varten Tampereen taidemuseon HYPER-näyttelyyn

Taidemuseolla on esillä kansainvälinen HYPER-näyttely, jonka yksityiskohtaiset teokset levittäytyvät taidemuseon kahteen ylimpään kerrokseen. Alimmassa kerroksessa sijaitsee taidemuseon työpajatila, josta löytyy myös näyttelyyn liittyviä videoita sekä valokuvauspiste.

Näyttelyn teokset ovat arvokkaita ja herkkiä, joten toivomme opettajan muistuttavan oppilaita turvallisesta etäisyydestä teoksiin. Muistatthän, että taideteoksiin ei saa koskea. Pienempien oppilaiden kanssa on luontevaa kierrellä yhtenä ryhmänä. Yläkoululaisten ja lukiolaisten kanssa voi pohtia, tutustuvatko he näyttelyyn vaikkapa pienryhmissä tai pareittain dokumentoiden valintojaan esimerkiksi kännykkäkameralla yhteistä läpikäyntiä varten.

Taidemuseolla kannustamme omatoimivierailulla olevia ryhmiä kiertämään ja keskustelemaan näyttelystä ja teoksista yhdessä. Tulostettu tehtävälappu johdattaa helposti oppilaita hakemaan vastaukset vain esitettyihin kysymyksiin ja taiteesta nauttiminen sekä aika oivaltamiseen saattaa unohtua kiireessä. Ryhmän omatoimivierailulla on siksi tärkeää rohkaista koululaisia näkemään ja oivaltamaan itse sekä tekemään omia tulkintoja.

Voit valita erilaisista pohdintatehtävistä sopivia aikataulut ja ryhmän taitotaso huomioiden.

HYPER

1.6.-29.9.2024

Tampereen taidemuseon kesänäyttely on kansainvälinen suurkatsaus hyperrealistisen kuvanveiston historiaan 1970-luvulta nykypäivään. Hyperrealistiset veistokset jäljittelevät ihmiskehoa tai sen osien muotoa, piirteitä ja pintaa luoden illuusion ruumiillisuudesta.

Hyper-näyttelyn veistokset ovat teknisesti taiturimaisia ja esittävät ihmiskehon sellaisena kuin se on, pienintä yksityiskohtaa, kuten ihohuokosta, ryppyä, partakarvaa ja hikikarpaloa myöten. Tämä tekee katsomiskokemuksesta hätkähdyttävän todentuntuisen ja läsnäoloa korostavan.

Hyperrealismissa käytetään usein hyödyksi vieraannuttamista liittämällä teoksiin draamallisia tai outoja elementtejä sekä ajattomia teemoja. Monissa teoksissa leikitään myös poikkeavalla mittakaavalla ja huumorilla. Näyttely nostaa esiin ajankohtaisia teemoja kuten robottiteknologian, tekoälyn, kloonauksen sekä kuolemattomuuden tavoittelun. Teokset käsittelevät esimerkiksi elämän ja kuoleman, todellisuuden ja fantasian sekä ihmisen ja koneen välistä suhdetta. Aiheina ovat arkiset tilanteet, tavalliset ihmiset sekä inhimillisen olemassaolon moninaisuus.

Monet kuvanveistäjät alkoivat suosia ihmiskehoa mahdollisimman tarkasti kuvaavaa realismia 1970-luvun alkupuolella. Hyperrealistinen kuvanveisto sai pop-taiteen ja fotorealismien tapaan kuitenkin alkunsa jo 1960-luvulla osin vastareaktiona tuolloin vallinneelle abstraktin taiteen estetiikalle. Lähestymistapana se on jatkunut niin maalaus- kuin veistotaiteen alueella monien taiteilijoiden tuotannossa näihin päiviin saakka. Hyperrealismi kytkeytyy fotorealistiseen taiteeseen ja se on yksi "uuden realismin" taidemuoto.

Sam Jinks
Nainen ja lapsi, 2010
 Sekatekniikka
 145 x 40 x 40 cm

© Taiteilijan, Sullivan+Strumpf, Sydney Institute for Cultural Exchange, Tübingen, Iuvalla. © Kuva: Henry Trumble

Viiteen osaan jaoteltu näyttely esittelee hyperrealistisen kuvanveiston eri puolia. Aihealueiden jako perustuu teosten muotoon liittyviin käsitteisiin, joiden kautta töitä voidaan tarkastella seuraavasti:

- Harhauttavat ihmiskloonit eli mahdollisimman aidosti eläviltä ihmisiltä näyttävät veistokset.
- Yksiväriset veistokset, joissa luonnonmukaisten värien puuttuminen vie huomion itse ihmishahmon muotoon.
- Ihmiskehon osat eli teos ei esitä ihmistä kokonaisuutena vaan nostaa tarkastelun kohteeksi yksittäisen ruumiinosan, jolloin teoksen viesti voi olla vaikkapa humoristinen tai hätkähdyttävä.
- Mittakaavalla leikkiminen eli veistokset ovat luonnollista kokoa suurempia tai pienempiä.
- Muodonmuutokset ja manipuloitu minuus eli teokset, joissa ihmiskehoa esitetään esimerkiksi jollain tavoin vääristyneenä, vääntyneenä tai luonnonlakeja rikkovana.

Näyttelyn taiteilijat ovat hyperrealistisen kuvanveiston keskeisimpiä nimiä viideltä vuosikymmeneltä. Kaikkiaan mukana on teoksia yli 20 taiteilijalta. Näyttelyyn valitut teokset tarjoavat tiivistetyn mutta ennennäkemättömän kunnianhimoisen katsauksen hyperrealismin kehitykseen ja osoittavat, kuinka perusteellisesti ihmishahmon esittäminen on muuttunut. Mukana on taiteilijoita Yhdysvalloista, Australiasta ja eri puolilta Eurooppaa. Esillä olevien taiteilijoiden laaja kirjo kertoo hyperrealistisen suuntauksen kansainvälisyydestä ja sen edelleen jatkuvasta kehityksestä ja kasvusta ympäri maailmaa.

Näyttely on toteutettu yhteistyössä saksalaisen Institut für Kulturaustauschin kanssa.

Institut für
Kulturaustausch

Evan Penny

Itsen venytys, 2012

Silikoni, pigmentti, hiukset, alumiini

122 x 81 x 69 cm

© Taiteilijan ja Sperone Westwater, New York, yhdysvallat, luvalla

MUSEOLLA

PIENEN PIENTÄ JA SUUREN SUURTA

Voitte oppilaiden kanssa kiinnittää huomiota erilaisiin teosten mittakaavoihin. Teosten äärellä voi miettiä esimerkiksi seuraavia kysymyksiä:

Miten mittakaavan muuttuminen mielestäsi vaikuttaa teosten tarkasteluun?

Mitä arvelet taiteilijan pohtineen teoksen mittakaavaa valitessa? Entä muuttaako teoksen koko suhtautumistasi itse aiheeseen? Miksi?

Minkä kokoisia töitä sinun on helpointa lähestyä vai onko mittakaavalla merkitystä?

Jamie Salmon, Lily, 2013
silikoni, pigmentti, lasikuitu,
akryylimaaali, hiukset
70 x 45 x 41 cm
© Taiteilijan ja Anthony Brunelli Fine Arts, luvalla

NÄKÖVINKKELI

Voit herätellä ryhmääsi muistelemaan minkälaisia erilaisia ihmiskehoja olette taiteessa mahdollisesti aikaisemmin nähneet. Esimerkiksi Willendorfin Venus, Botticellin Venuksen syntymä, Michelangelon Daavid.

Miten näyttelyn teokset vertautuvat taidehistoriallisiin teoksiin alastomuudesta?

Näyttelyssä on esillä teoksia useilta eri taiteilijoilta. Ovatko kaikki heistä käsitelleet mielestäsi alastomuutta samalla tavalla?

Entä minkälaista kuvaa nykyinen sosiaalinen mediamme ja mainonta tarjoavat alastomuudesta ja millaisia erilaisia kehonkuvia meille niissä esitetään? Eroaako se näyttelyn hyperrealistisista veistoksista ja jos eroaa, minkälaisia eroja havaitset?

Löydätkö muita viittauksia taidehistoriallisiin teoksiin tai kuuluisiin kuviin?

Mel Ramos
Chiquita-banaani, 2007
Monivärinen synteettinen harts
170 x 110 x 110 cm
© VG Bild-Kunst, Bonn 2024, Galerie Ernst Hilger, Itävalta, luvalla. © Kuva: Galerie Ernst Hilger

TUNNELMIA

Voitte yhdessä miettiä näyttelyn ja teosten ilmapiiriä.
Kierrelkää ja katselkaa teoksia yhdessä pohdiskellen.

Minkälaisia erilaisia tunnetiloja ja tunnelmia voit havaita teoksissa?
Mikä teoksista on mielestäsi toiveikkain? Entä surullisin?

Mitä teoksessa on meneillään? Mitä tapahtui juuri ennen teoksen hetkeä?
Entä mitä on tapahtumassa sen jälkeen? Mihin suuntaan tunnelma on kehittymässä?

Minkä teoksen tunnelma puhuttelee sinua eniten? Miksi?

Jos teoksessa on useampi hahmo, voit pohtia minkälainen on hahmojen keskinäinen suhde.
Hahmojen välinen yhteys vaikuttaa paljon siihen, miten teoksen koemme.

Millaisia kasvojenilmeitä löydät? Mitä taiteilija mielestäsi voisi ilmeillä haluta kertoa?

Ovatko teosten aiheet ja hahmot juhlavia, arkipäiväisiä vai jotain muuta?

Jos veistos on puettu oikeisiin vaatteisiin, mitä vaatteet sinulle kertovat?
Vaikuttaisiko erilainen vaatevalinta teoksen luonteeseen?

Jos kyseessä on alaston hahmo, vaikuttaisiko vaatteiden lisääminen veistoksen tunnelmaan?
Voitte miettiä, miten eri hahmot vaatettaisitte ja miksi.

John DeAndrea
Amerikkalainen ikoni, Kent State, 2015
Öljyvärigrisaille pronssille, akryylihiukset
113 x 108,5 x 61,5 cm ja 18 x 182,5 x 61 cm
Galerie Georges-Philippe & Nathalie Vallois, Pariisi, Ranska
© Kuva: Jari Kuusenaho / Tampereen taidemuseo

ROOLIT JA YHTEISKUNTA

Näyttelyn teoksia vai lähestyä myös esimerkiksi erilaisten roolien tai yhteiskunnallisten teemojen kautta.

Onko näyttelyssä hahmoa, johon samaistut tai joka haluaisit olla? Entä minkä hahmon asemaan et ainakaan haluaisi asettua? Miksi?

Millaisia erilaisia ihmiskuvia näyttelystä löydät? Minkälaisia esikuvia teosten taustalla voisi olla?

Voit tutkia teoksia sukupuoliroolien ja luokka-aseman kannalta. Millaisia erilaisia rooleja löydät?

Mitä yhteiskuntaluokkia tai sosiaalisia statuksia näyttelyssä havaitset? Mitkä asiat vaikuttavat tulkintaasi?

Löydätkö teoksista yhteiskunnallista kritiikkiä tai tarttuvatkan jotkin teokset joihinkin yhteiskunnallisiin epäkohtiin? Minkälaisia aiheita löydät ja miksi?

Minkälaisia erilaisia naiskuvia näyttelyn teoksissa kuvataan?

© Estate of Duane Hanson / VG Bild-Kunst, Bonn 2024
Siftung Haus der Geschichte der Bundesrepublik Deutschland, Iuvalla
© Kuva: Axel Trünker

Duane Hanson
Kaksi työmiestä, 1993
Pronssi, öljyvärit,
sekatekniikka, rekvisiitta
Seisova hahmo: 190 x 167 x 66 cm
Istuva hahmo: 130 x 68 x 75 cm
Tikkaat: 200 x 125 x 59 cm

ENNEN MUSEOVIERAILUA TAI MUSEOVIERAILUN JÄLKEEN

© Kuva: Jari Kuusenaho / Tampereen taidemuseo

SINÄ OLET TAIDETEOS

Hyperrealismin aiheina ovat usein tavalliset ihmiset ja inhimillisen olemassaolon moninaisuus.

Voitte ryhmänne kanssa testailla, missä menee todellisuuden ja taiteen raja ja asettua itse taideteokseksi. Halutessanne voitte keskustella tai käyttää esimerkiksi puhelimen kameroita taideteoksen ikuistamiseen. Jos otatte valokuvia, voitte miettiä kuvattavan ja kuvaajan suhdetta. Ottaisiko vanhempasi sinusta erilaisia kuvia kuin esimerkiksi paras kaverisi? Entä millaisia kuvia itse itsestäsi mahdollisesti otat? Eroavatko itse ottamasi kuvat muiden ottamista kuvista? Jos eroavat, niin millä tavoin? Miten haluaisit itseäsi kuvattavan?

Voitte keskustella siitä, että minkälainen asento kuvaisi sinua aidoimmillasi. Millaisessa asennossa olet kotisohvalla tai seisoskeletko aina esimerkiksi tietyllä tavalla? Milloin asento tuntuu sinusta hyvältä ja luontevalta? Jos sinusta otetaan valokuva tai otat itsestäsi kuvia, oletko mielestäsi luonnollisessa asennossa? Muistatko koskaan, että olisit poseeraanut valokuvaa varten tai oletko huomannut muiden poseeraavan esimerkiksi sosiaalisen median kuvissa tai mainoksissa? Mistä poseerauksen voisi tunnistaa?

Jos käytössä on älypuhelimia, voitte kuvatessanne käyttää myös erilaisia puhelimesta löytyviä suodattimia eli filttareita. Miten ne muuttavat kuvaa ja sitä, miten sitä katsotaan? Onko valokuva mielestäsi yhä aito? Älypuhelimella voitte kokeilla myös erilaisia tehosteita, esimerkiksi Time Warp Scan -sovelluksia, joiden avulla voitte saavuttaa näyttelystäkin tuttuja vääristymiä Evan Pennyn tyyliin.

Voitte myös pohtia, että jos sinusta tehtäisiin hyperrealistinen veistos, mikä olisi teoksen ytimessä – sinun tärkein ja tunnistettavin osasi? Onko kyseessä joku fyysinen piirre vai kenties jotain muuta, kuten uniikki kykysi, taitosi tai persoonallisuuden piirteesi? Voitte työstää aihetta esimerkiksi valokuvaamalla, piirtämällä, kirjoittamalla tai runoilemalla, mikä tekee sinusta juuri sinut.

© Kuva: Jari Kuusenaho / Tampereen taidemuseo

POTRETTEJA

Näköhavainto ja odotukset eivät aina muuntauudu teokseksi, mutta lennokkaastikin tehty kuva voi vangita kohteestaan jotain olennaista. Voitte tutkia minkälaisia vääristymiä teillä syntyy, kun luotte pareittain pikamuotokuvat toisistanne. Työskentelyyn tarvitaan jokaiselle paperi ja kynä sekä alusta, esimerkiksi pulpetti tai kovakantinen kirja piirustuslulistaksi.

Jakautukaa ryhmässä pareihin. Jos jollekulle ei riitä paria, voi opettaja toimia myös parina. Jos piirustuslulistana on pulpetti, oppilaiden kannattaa asettua pulpetin vastakkaisille puolille istumaan.

Parista piirretään muotokuva. Ennen piirtämisen aloittamista, oppilaita ohjeistetaan, että piirustusaikaa on tasan minuutti. Piirtämisen aikana paria tuijotetaan tiiviisti silmiin. Paperiin ei saa katsoa. Voitte yhdessä päättää käytättekö piirtämiseen kaikkien kirjoituskättä vai tekeekö jokainen ns. väärällä kädellä. Kun piirtäminen aloitetaan, kynää ei saa nostaa paperista ja piirtämistä jatketaan koko minuutin ajan.

Kun teokset ovat valmiit, voitte halutessanne koota ne yhteen ja arvuutella, kuka kukin on. Mitkä asiat helpottavat tunnistamista? Lopuksi jokainen piirtäjä signeeraa oman teoksensa.